Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Thomæ Goodwini Moses & Aaron Seu Civiles & Ecclesiastici Ritus Antiquorum Hebræorum

Godwin, Thomas

Bremæ, MDCCX

VD18 12442798

Cap. I. De Initio (I) Idololatriae.

urn:nbn:de:gbv:45:1-18703

Visual Library

MOSES ET AARON.

LIBER IV.

DE IDOLOLATRIA.

CAP. I.

De Initio (1) Idololatriæ.

1. INfinitas Divinæ Majeſtatis tantùm ſuperat & excedit comprehenſionem creaturarum, ut, niſi conſulatur Divini oraculum Verbi, etiamſi perceptio Deitatis indita ſit ipſius Athei cordi, is tamen loco juſti de Deo conceptûs Creaturam pro Creatore adoraturus ſit,

(1) Hîc operæ pretium erit, ſi altiùs adſcendimus, & originem idololatriæ petimus, ut, quomodo illa proſerpſerit, oſtendamus. Negari non poteſt omnis mali lernam & fontem eſſe lapſum Adami. Lapſus autem ille fieri potuit ex eo, quòd ipſius hominis voluntas ſe in infinitum extendat, cùm intellectus ejus multò curtior ſit. Sic

sit. Et licèt is Deorum suorum numerum multitudine stellarum cœli mensus fuerit, & copiis reptilium humi, hæsitabit tamen, num adoret colat.

Sic ut illa facilè hujus terminos excedere potuerit. Ergo sic lapsus Adamus deflexit ad proprias ratiocinationes, & penitùs corruptus est, ut & justitiam originalem & cognitionem infallibilem &c. amiserit, nec potuerit gignere non similes filios, qui quoque in suis ratiocinationibus postmodùm ducti sunt vel sensibus, vel affectibus, vel ratione cæcâ. At, quum per solum Dei verbum, & *Filium*, rectè duci potuerint, omnes necesse fuit aberrâsse, qui eo caruerunt; nam omnes errores post hunc Adami lapsum fluunt ex carentia λόγου θεοῦ, ex ejus neglectu & contemptu. *Neglectus* autem & *contemptus*, cum *philautia* & cæca *Ratione*, pepererunt & pariunt perpetuò *Atheismum*, *Idololatriam*, *Hæreses* & schismata, quin Indurationem cordis & *Impietatem*. Nam, cùm noster intellectᵘ post lapsum ἀγνωσίᾳ laboret, non prælucente Divini Verbi face, ruitur in errorum Oceanum, præsertim circa spiritualia & divina, quæ comparat homo naturalis corporalibus aut planè negat & ridet. Hocque accidit facilè inde. 1. Quia mens tam arctè alligata est corpori, & sensibus annexa, ut sit difficile eam ab his abstrahere. 2. Quia ea non deponit præjudicia capta in infantia. 3. Quia per passiones, animam distrahentes, judicium turbatur. *Atheïsmus* propriè viguit ætatibus antediluvianis, nam S. Scriptura non ait idola culta fuisse ante diluvium, nec credibile est, *Idololatras* crassos tum fuisse, quia Patriarchæ adeo μακρόβιοι erant, ut sine dubio semper ore tenus suis filiis mirabilia Dei retulerint, & Deum esse in cœlis, ἀόρατον, quique sit Spiritus, asseverârint. Sed palpabile est, tum cœptum esse idola coli, postquam discordia dispersisset gentes, & propter dispersionem didicissent diversis loqui linguis, ut non possent & etiam nollent ex odio eos consulere, penes quos vera Dei & Hebraïcæ linguæ notitia permansit. Sic declinatum ad duplicem *Idololatriam*, internam & externam. Interna sic processit; post lapsum Adami singuli hominum mersi

colatque verum Deum, imò numne verus Deus penitùs ἄγνωστος *ignotus* sit. Et hâc ratione nautæ in navi Jonæ *invocabant quisque Deum suum Jon.* I. 5.

Et

mersi sunt amore mundanorum, ut in iis fiduciam & delectationem suam collocent; cur? ex amore corporis, ut ita satisfaciant voluptatibus ejus. Sic homo corruptâ ratione nîl nisi corporeum apprehendens, ventremque Deum faciens, ita abripitur, ut putet Deum esse quoque corporeum, ut qui aliàs ejusmodi deliciis frui nequiret. Hinc Deo assignat corpus, vel etiam inde, quòd corpus suum, illud voluptatum organon, vehementer amet, & quia Deum amat, nesciat, quid majus tribuat ei, quàm ejusmodi dulce organon. Accedit, quòd putet, nihil esse in intellectu, quod non priùs fuerit in sensu. Et hinc Gentiles suis Diis corpora, affectus, & proinde inebriationes, adulteria, &c. adscripsêre. Postmodùm talis homo naturalis in se, animam causam tot rationabiliter rerum gestarum deprehendens, facilè concludit tales substantias posse sine corpore existere, & sic veneratur Angelos. Præterea in aliis res majori cum perspicacitate inventas, majori cum gloria gestas videns, in Deorum numerum refert rerum *Inventores*, *Heroas*, *Beneficos*, *Legislatores*, *Reges*, *doctos*, *pulcros*; sic repertorem instrumentorum *Tubalcainum* pro Deo *Vulcano*, *Noachum* vinearum cultorum pro *Baccho*, pro *Jano*, *Neptunoque* coluit Gentilitas. Ex ista corrupta Dei idea conversus est Deus in idolum ab homine naturali; qui tandem, quum videret istum Deum corporeum non posse omnia, atque talem esse, cui salutem omnem tutò committere non possit, socios ei addidit, ut ita plures mundi ministerio sufficere possent. Sic introductâ πολυθεΐα, homo non contentus ejusmodi concepisse Deum, (seu Deos,) quum illo præsenti gaudere vellet, prolapsus est in externam *Idololatriam*, quâ Deos istos manu & opere expressit, quales mente conceperat. Si autem gentes quædam non efformârunt idola, veluti nostri antiqui majores

Et forsan, quum se omnes verum Deum præterire & non adorare timerent, excitant Jonam, ut suo reddat quoque vota Deo.

II. Hæc incertitudo circa *Idololatriam* jussit Gentes stipare preces suas hâc generali formulâ: *Dii Deæque omnes &c. Virg. Georg.* I. *vs.* 21. Arabes, suorum *notorum Deorum* insufficientiam advertentes, consecrant suâ altaria *Ignoto Deo. Gyrald. Syntagm.* 17. Paulus Athenis invenit altare ejusdem inscriptionis. *Act.* XVII. 23. Hinc vicinæ quædam terræ sic jurabant: Νὴ τὸν ἐν Ἀθήναις ἄγνωστον, *Per Ignotum Athenis!* *Lucianus in Philopatride.*

III. Ab hac dubitatione & incertitudine Atheniensium, *quis & quid Deus sit*, alia nata est incertitudo inter ipsos æque damnosa ac prior, dividens individuam Deitatis unitatem inter, nescio quos, socios & compares. Habent enim Alta-

jores fecerunt, uti supra est ostensum, noluerunt que Deos parietibus cohibere, credo, quod id non fecerint, quia infinitatem Dei conceperunt, sed quia nesciverunt Θεοῦ ἀορίστου formam, & noluerunt ei aliquam temere assignare, dum nesciverunt, utrùm Deorum corpora majora sint, quàm ut humanâ manu factis templis cohiberi possint, annon. His de rebus publicæ luci datus est insignis liber Cel. *Heidani de Orig. errorum.* Ut autem ante Diluvium viguisse videtur *Atheismus*, & post Diluvium *Idololatria*; Sic nunc vivunt præprimis *Hæresis* & *Impietas*, duæ *Antichristianismi* filiæ, quamobrem? Homines sunt φίλαυτοι, φιλήδονοι, & φιλόθεοι, sensibus & Ratione duce & Interprete, non autem verbo ἐνδιαθέτῳ utentes. Nolim verò putes, *Atheismum* & *Idololatriam* à nobis nunc exulare. Nequaquam; Sed caput obnuptæ *Hypocrisi*, Christianismum mentiuntur.

Landesbibliothek Oldenburg

Altaria, quæ docent multitudinem & pluralitatem Deorum, hâc inscriptione: Θεῶν ἀγνώστων *Deorum Ignotorum.* Imò plena & tota inscriptio istius altaris, quod vidit Paulus, censetur hæc fuisse: Θεοῖς Ἀσίας, καὶ Εὐρώπης, καὶ Λιβύης, Θεῷ ἀγνώστῳ καὶ ξένῳ. *Diis Asiæ & Europæ & Libyæ, Deo ignoto & peregrino. Theophyl. in Act.* XVII. 23. item *Hieron. Tit.* I. 12. Quæ observatio ostendit, ipsorum praxin convenisse cum aliorum Gentilium formula precatoria: *Dii Deæque omnes.*

IV. Hanc diffidentiam credo esse præcipuam rationem, cur coluerint (†*) Θεὸν ἄγνωστον *Deum ignotum*; non tamen negabo, altaria potuisse tales inscriptiones gestare, ut tegeretur nomen *Deum tutelarium*, quorum custodiæ se dederant;

Y quia

(†*) Non est cõnvitio vertendum, ubi quidam scripsêre, Christianorum nostrorum in omni statu & ordine plurimos colere *Deum ignotum.* Præterquam enim quòd Deus in æternum captu nostro exhauriri non possit, Deusque maneat אֵל מִסְתַּתֵּר *Deus sese occultans, Esa.* XLV. 15. & prudentiam ac rationem prudentissimorum eludens, & *lux inaccessibilis*, de quo plus semper ignoratur quàm scitur, etiam falsas de eo ideas formant omnes, qui alienati sunt ab ejus viis & vita & præcepta ejus non amant. Deus enim non cognoscitur sine Deo, uti nec sol sine sole. Opus ergò est, ut si verè nosse & scire quid de ipso velis, is Tibi notum faxit, & suâ luce Te illuminet. Quod quùm plurimis non contingat, hinc disceptant de Deo ipso, de ipsius Attributis, de Trina unitatis differentia, de viis, decretis, verbo, operatione, generatione &c. &c. Adeò ut nihil ignotius sit Deo, hodiernis Christianis.

Landesbibliothek Oldenburg

quia Gentes pleræque putant, quòd, si nomen Deorum istorum, quibus urbem consecraverunt, evulgetur, hostes eum Deum carminibus aut incantationibus evocare & urbe elicere possint. *Alex. ab Alex. l. 6. c. 4. Tyraquell. in istum locum.* Ut autem istiusmodi incantationis & evocationis vim eluderent *Tyrii*, *Lacedæmones*, & aliæ nationes suos Deos devinxerunt, catenisque detinuerunt, ne emigrare possent. *Macrob. Saturn. l. 3. c. 9.*

V. Rursùs fieri id potuit ex eo, quòd Gentes imitarentur Judæos, qui circa tempus nativitatis nostri Salvatoris illicitum censuerunt, (*) essentiale Dei nomen יְהוָה *Jehova* eloqui, cujus loco lege-

(*) Absque dubio, hoc nomen יְהוָה mysteriis abundat. *Primò* enim indicat Deum solum propriè *esse*, seu *Essentiam* habere à se ipso, h. e. merè vivere, operari, agere, & ut perennem fontem ac solem ab æterno in æternum effluere, & vitam ac essentiam dare omnibus, quæ sunt, quæque potius non esse, quàm esse dicunda sunt. *Secundò* indicat tribus syllabis triplicem temporis differentiam; semper enim dici potest, *quòd sit*, quod *fuerit*, quod *futurus* sit, *Apoc.* I. 4. futurus semper is, qui est in sese, & qui fuit olim. *Tertiò* indicat omnes *Virtutes* esse in Deo, & omnem creaturarum vitam & animam, dulcorem, pulchritudinem, amabilitatem, ordinem, transiisse ab ipso in illas; uti omnium literarum animæ & vita in hoc nomine inveniuntur, scil. *a. e. i. o. u.* & præter eas nihil invenitur. *Quartò* indicat *unitatem* Essentiæ Divinæ, non enim habet pluralem, uti vocabulum אלהים *pluralitatem* Differentiarum Essentialium, sive *personarum*, ut vulgò loquimur. Vide *plura Lib. 4. cap. 8. §. 8. 9.*

Landesbibliothek Oldenburg

legerunt אֲדֹנָי *Adonai*. Occasio hujus occultationis nominis *Jehova*, ut puto, fuit, ne Gentes hoc sacrosanctum nomen profanarent, quæ jam didicerant ab isto nomine sua idola denominare *Jove*, Ἰάω, *Jaoth*, Ἰαώθ &c. *Macrob. Saturn. l.* I. *c.* 18. (†*)

VI. Ex eo tempore hoc nomen tantâ superstitione involutum est, ut Judæi, quo illud nomen occultent, textum corrumpant; *Exod.* III. 15. *Hoc est nomen meum* לְעֹלָם *in seculum*, legunt (2)

(†*) Neque tantum à nomine *Jehova* Gentes suis Idolis nomina indidêre, sed & à cæteris Dei nominibus. Forsan post linguarum confusionem in memoria qualitercunque retinuerunt. Sic ab אל & עליון Deus *fortis* & altissimus formarunt ἥλιον, & ab אדוני venit *Adonis*, & *Jovis Sabasii* nomen à *Jehova Sabaoth* &c.

(2) Hîc notandum tempore Christi non planè desiisse vocari hoc nomen יְהוָה, sed usurpatum esse circumspectè apud homines verecundiores & modestiores ex genere Sacerdotali, & quidem non extra Sanctuarium, h. e. Hierosolymam. In provinciis autem id simpliciter non dixerunt, nec ad quosvis Hierosolymæ, sed per אֲדֹנָי expresserunt. Hinc quando in Sanhedrin dicitur; *Quicunque profert nomen tetragrammaton per literas suas, vel secundùm Scripturam suam, non est ipsi pars in futuro seculo*, Scholiastes ad hunc Aphorismum notat: Quicunque profert, scil. extra sanctuarium, non autem in sanctuario, nam Sacerdotes in sanctuario benedicebant populo per nomen istud. Vid. *Buxt. rad.* הוה. Non est autem mirum,

illi לעלם *ab abscondendum. P. Galat. t. 2. cap. 10.*

Quamvis non diffitear, quòd hoc nomen quadantenùs ἀνεκφώνητον sit, nempè, quemadmodum *Plinius* ait *procem. l. 5. Hist. Nat. nomina populorum oppidorumque Africæ vel maximè sunt ineffabilia*, h. e. ita constituta, ut aliæ linguæ ea nequeant reddere & exprimere absque περιφράσει.

VII. Sicuti præmissa nomina, idolis data, nihil aliud erant, quam tot profanationes divini nominis *Jehova*; ita origo & fons tot insequentium generum *Idololatriæ* exstitit (†) ex abusu & detorsione S. Scripturæ. Vid. *Cap.* VIII. §. 1.

VIII. Acceperant Gentes per traditionem *Solem* & *Lunam* & *Stellas* speciem quandam dominii atque regiminis habere in dies, noctes, tempora; hinc

rum, si in hac re & suppressione hujus nominis gens Judæa superstitionem prodit, sed mirum est, quòd multi viri docti vereantur id nomen pronunciare, cùm tamen Veteres non sint veriti nomini suo particulas huic nomini decerptas apponere. Vid. 2. *Chron.* III. 24.

(†) Præprimis verò omnis erroris fons est Mentis & Rationis perversitas, indicante id ipsum Spiritu S. *Cave ne Te cor tuum decipiat, & avertat Te ad Deos alienos. Deut.* II. 6. *Propterea cùm Deum nossent, tanquam Deum non glorificarunt, nec precati sunt, sed vani redditi in ratiociniis suis sunt, & cor ipsorum inadvertens obtenebratum est. Rom.* I. 21. &c. Quæ perversitas *Jobo* dicitur *seductio cordis: Si vidi solem, quando splendebat, & Lunam honorificè incedentem, & seduxit sese in abscondito cor meum, & osculatum est manum os meum, etiam hoc fuisset iniquitas judicata, quia abnegassem Deum desuper. Cap.* 30, 26. 27.

Landesbibliothek Oldenburg

hinc factum, ut eadem sydera in Deos verterint, divinumque iis cultum dederint. Deinde invalescente corruptione, ipsorum Ἀποθέωσις *Relatio inter Deos* descendit ad creaturas sublunares; partim tanquam ad symbola & expressa signa magnorum istorum & præstantium luminarium. Ob hanc rationem adorant Chaldæi *ignem* אור; & *Ur Chaldæorum*, *Genes.* XI. notat *ignem* & *lumen*, putaturque fuisse Deus Chaldæorum, etsi l. c. nomen *Ur* tribuatur insigni urbi, ejusdem cum Idolo nominis. (†) Imò *Deus Nachoris* אלהי נחור non creditur alius fuisse, quàm אור. Partim etiam, quòd creaturæ sublunares canonizabantur seu pro diis habebantur, tanquam res, queis gratiarum actio deberetur, si quid beneficii hominibus contulissent. Quâ ratione, *Mare*, *Venti*, *Æther*, *Terra*, *Fructusque Terræ*, Deorum nomini-

(†) Quùm in igne divini quid observarint gentes & præprimis *Chaldæi* ac *Persæ*, hinc ut Deum coluêre, & in bellum euntes, secum tulêre. Lucet enim, alit, fovet, recreat, mundat & sordes absumit. Mera vita est, merus motus. Quid verò sit, quæve motûs causa propria, quis doceat? Certè igne privare, est vitâ privare. Hinc quibus patriâ interdicebatur, aquâ & igne interdicebatur. Hinc & Deus dicitur *Ignis* & quidem æque *absumens*, ac lucens alens ac fovens. Latinis verò dicitur *ignis* quasi *ingenis*, à nascendo, ut ait *Varro*, *quòd hinc nascitur* & gignitur *omne*, *& quod nascitur*, *id igescit*, & calet, *ut qui denascitur*, *ignem amittit ac frigescit*. *Seneca lib.* V. *natural. quæst. cap.* 6. scribit: *Ignis qui omnia consumit, quædam etiam creat, & quod videri non potest simile veri, sed tamen verum est, animalia igne generantur.*

Landesbibliothek Oldenburg

nibus cultibusque honorata sunt. Tandem *Homines benè meriti*, imò *Crocodili*, *Serpentes*, *Glires*, *Feles*, *Canes*, *Cepæ*, & *Allium* divino honore non carebant.

CAP. II.

De Molocho, Adram-Melecho, Anam-Melecho, Baale, Tabernaculo Molechi, Chiun, & Remphan.

I. DE Idolo *Moloch* legimus in diversis Scripturæ locis 1. *Reg.* XI. 5. 7. 2. *Reg.* XXIII. 10. *Levit.* XVIII. 21. Subinde vocatur *Moloch*, subinde *Molech*, subinde *Milcom*. Non tantùm putatur fuisse *Deus Ammonitarum*, sed & *Moabitarum*. *Lorin. in Act.* VII. *ex Oecumen.* Nomen suum ducit à מָלַךְ *regnavit*. LXX. Interpretibus *Molech* vertitur ἄρχων, βασιλεὺς *Princeps*, *Rex*. Ejusmodi *Regia Idola* erant *Adram-Melech*, & *Anam-Melech*, Dii *Sepharvaïm*, in quorum honorem populus suos filios per ignem traducebat. (*)

II. Pu-

(*) A *Molecho* non fuerunt alii *Adramelech* vel *Adrammelech*, & *Anamelech* vel *Anammelech*, quibus incolæ *Sepharvaïm* filios igne combusserunt. 2. *Reg.* XVII. 31. *Adramelech* dicitur qu. אַדִּיר מֶלֶךְ *Rex magnificus*, *illustris*. A quo vocabulo *Hebr.* venit *Æthra*, seu splendor aëris. *Anamelech* verò dicitur qu. עוֹנֶה מֶלֶךְ *Rex respondens*, scil. consultus, vel etiam עָנָו מֶלֶךְ *Rex mansuetus*.